

A korondi fekete kerámia

Valamikor régen, még 1942-ben Csíksomlyón, a K.A.L.O.T. Népfőiskolában egy fekete cserépkorsóval szoktam borvizet hordani. Mivel korondi voltam, azelőtt pedig a korondi kerámiagyárban már nyolc évet dolgoztam, ezen ipart szerettem, elkezdett érdekelni a fekete cserépedényeknek a készítése. Egy akkori csikmadarasi barátomtól megkérdeztem, hogy e tárgyak az étetéssel lesznek-e fekete színűek?

Később a kezembe került egy agyagipari szakkönyv töredéke, melyben a magyarországi Mohácson készülő fekete edényeknek és azok étetési módszerének részletes leírására bukkantam. Ugyancsak az említett könyvön keresztül szereztem tudomást arról is, hogy a magyarországi Nádudvaron is van egy fazekas, aki fekete edényeket készít. Majd tudomásomra jutott, hogy Suceava mellett is készítenek fekete edényeket, hogy Csíkdánfalván – a hagyományos használati tárgyakon kívül – már fekete virágvázákat is gyártanak, Csíkszeredában pedig szép fekete kerámiát.

A fekete edények megismerésétől, 1942-től 1962-ig kerekén 20 év rohant el. Ez idő alatt sok minden történt a korondi cserépedény üzemekben. Az üzemek készárutermelésének 98%-át a mázas használati tárgyak képezték, míg a maradék 2%-ot a máz nélküli virágcserepek, valamint a csekély mennyiségű mázas díszáru. A használati tárgyak iránt mindig nagy volt a kereslet, akárcsak napjainkban. Az árut a tömegtermelés és az alacsony eladási ár miatt

nem lehetett finoman kivitelezni. Mind-ez nem használt az üzemek hírnevének.

1962-ben kezdett foglalkoztatni az a gondolat, hogy be kellene a fekete kerámia gyártását is vezetni a korondi üzembe. Előbb a korondi határban előforduló palából próbáltam meg a fekete kerámia gyártását. Az égetéseket egy kis kísérleti kemencében végeztük, melynek a befogadó képessége 15–20 darab közepes nagyságú váza volt. A tárgyak az égetés alkalmával feketék lettek. Munkánk e felével nagyon meg voltunk elégedve, de azon kezdtem gondolkodni, hogy másfajta agyagra van szükségünk a pala helyett. Piros agyagot kell használnunk, hiszen abból is van bőven a korondi határban. Ebből készültek régen Korondon a híres máz nélküli háztartási főzőedények. Ebben az agyagban több a vasoxid, alacsonyabb hőfokon kiég.

Feltevésem beigazolódtott. A továbbiakban arra volt szükség, hogy a feldolgozandó nyersanyag legyen gondosan előkészítve. Így született meg a gondolat, hogy az agyag legyen cseppfolyós, lehessen szitán átszűrni, hogy az agyagban levő gyökerek és más idegen anyagok kikerüljenek. Utána szikkasztani kell, amíg feldolgozhatóvá válik. A kidolgozott módszer bevált, a fentebb leírt módon előkészített agyagból finomabb tárgyakat lehetett szabad kézzel kikorongolni. Azonban maradt egyetlen hiba, a korongos fazekas nagyon kellett vigyázzon arra, hogy az általa kikorongolt tárgy belső fele sima legyen, mert ellenkező esetben a tárgy külső oldala is felvette a belső hullámosságot a száradás alatt. Továbbá a tárgyak külső falait csiszolópapírral le kellett csiszolni, így az ormók elvesztek, úgyszintén a kézfogások helyei is. Csiszolás után következett a díszítési eljárás, mely belekarcolásból, ráfényezésből, valamint agyafoccsal való ráverésből állt.

A díszítési eljárásnál igen jó segítő társra akadtam Ambrus Ferenc, Tófalvi Deák Márta személyében, míg az étetésnél Bertalan József dolgozott lelkiismeretesen.

Kísérletezésünkre felfigyelt a gyár vezetősége, munkánk támogatásra lelt. Természetesen voltak nehézségeink,

nem a legjobban sikerültek. Az üzem vezetősége közül is sokan féltek a termékek gyártásától. Ma már biztos kézzel dolgozunk. Bevezettük az öntési eljárást. Azon tárgyakat, amelyeket alakjuknál fogva nem lehet a fazekaskorongon elkészíteni, esetleg dombormű van rajtuk, gipszformák segítségével készítjük.

Vannak hivatásos művészek, akik giccseknek nevezik termékeink egy részét, de vannak olyan művészek is, akik gyönyörködnek az egyszerű munkások emberek alkotásában.

Elősorban nekem, de ugyanakkor valamennyi munkatársam számára megnyugtató az, hogy a fekete kerámia termékek keresettek mind belföldön, mind külföldön.

Tizennégy év távlatából visszapillantva azt tapasztaljuk, hogy vannak személyek, főképp az újonnan alkalmazott dolgozók körében, akik úgy látják, hogy e termékeknek a készítése „az emberi emlékezet óta” így volt. Nagyon csekély a száma azoknak az embereknek, akik át tudják gondolni és elfogadni azt, hogy e lépést azért is meg kellett tenni, hogy gazdagabb legyen a korondi kerámiatermékek választéka, hiszen a kerámiagyártás megélhetési forrást jelentett Korond község lakóinak.

Id. István Lajos

A fenti dolgozat 1974-ben került lejegyzésre *A korondi kerámiaipar rövid története* című gyűjteménybe. A sorok írója 1980. okt. 31-én öregségi nyugdíjba vonult, az üzem tevékenységére vonatkozó feljegyzéseit abbahagyta.

*István Lajos által tervezett vázák
Balázs Ödön felvételei*